

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Maria Aegyptiaca.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

iterum ad Ammonem & Euporum. Quatuor item libros de eodem argumento, nempe contra Sabelij haresim composuit, quos gentili suo Dionysio, qui Romanus erat Episcopus, dedicauit. Non pauca praeter has sunt illius apud nos Epistolae. Quinetiam libri illius sunt, epistolae forma, pluribus verbis compositi: ut hi de Natura, Timotheo filio dicati: Alius de Tentationibus, quem Euphranori obtulit. Ad Basilidem porro ecclesiarum Pentapolis episcopum scribens, ait se commentarios in principium libri, qui Ecclesiastes dicitur, confecisse. Adde huc diuersas & varias eius Epistolas, ad eundem Basilidem scriptas, quas nobis reliquit.

Interea temporis Dionysius, cum iam decem & septem annis Episcopatum Alexandriae administrasset, duodecimo anno Imperij Galieni moritur. Haecenus ex Ecclesiastica Historia Eusebij Episcopi Caesarensis. De eodem Dionysio etiam Hieronymus in Catalogo scriptorum ecclesiasticorum inter caetera sic habet: Dionysius, Alexandriae urbis Episcopus, sub Heracla scholam *κατηχησίων* presbyter tenuit, & Origenis valde insignis auditor fuit. & tandem sic concludit ibi Hieronymus: Sed aduersus Paulum Samosatenum ante paucos dies, quam moreretur, insignis eius fertur Epistola. Moritur duodecimo Galieni anno. Caetera lector videat loco citato. nam ferè nihil nisi eius scripta commemorat, quae iam ex Eusebio didicimus. Athanasius Episcopus Alexandrinus Epistolam scripsit aduersus Arrianos, qua egregie confutat impios illos hareticos, falso hunc Dionysium suae hareses adstipulatorem fingentes. In ea Epistola vocat eum beatae memoriae Episcopum: dicit eum haresim propugnando nequaquam ab Ecclesia recessisse, sed in ea cum pietate obdormiuisse, atque eius memoriam haecenus cum patribus hucusquè celebratam esse, & in catalogum relatam. Vocat etiam eum beatum Dionysium, & catholicae Ecclesiae magistrum &c.

Athanasius testatur, eum falso fuisse apud Dionysium Romanum Pontificem delatum.

Cap. 22.

Athanasij de Dionysio testimonia.

VITA S. MARIAE AEGYPTIACAE, AVTHORE QUIDEM APVD GRAECOS SOPHRONIO HIEROSOLY-
morum Episcopo, interprete verò Paulo Diacono ecclesiae Neapolitanae, vt testatur etiam Sigebertus cap. 69. de Viris illustribus.

Habetur in perucusto M. S. Codice.

PRAEFATIO PAULI DIACONI.

Domino gloriosissimo ac praestantissimo regi Carolo.

Sciens gloriosissimam maiestatem vestram tam diuinis eloquijs, quamque sanctorum praecedentium exemplis valde delectari, cum iam dudum libellum conuersionis Mariae Aegyptiacae, cum Tomulo de cuiusdam Vicedomini penitentia, domino meo obtulerim: quia ille ipse casu quodam deperijt, nunc interim iussui vestro in eodem restaurando deuotus obediui. Obsequij quoque & deuotionis meae fuit, vt non simplicem tantum memoratae rei textum exhiberem, sed & alia quae digna superadicerem, de venerandis scilicet Constitutis & Gestis Praesulum Romanae Ecclesiae: quorum sanctionibus quam reuerenter Ecclesia vtatur, maiestas vestra optimè nouit. Hoc autè breuitatis Compendium seruus vester idèd sumpsit, vt serenitas vestra, quam Reipub. fascibus valde oneratam attendo, cui sparsim diuersa non vacat percurrere scriptorum volumina, quasdam consuetudines Ecclesiasticas in breui, quasi in quodam Enchiridio inclusas tenere possit: Et quia secundum regalem industriam, studium domini mei in hoc feruere didici, vt facta dicta ve vestra iuxta auctoritatem irrefragabilem dirigere, & quid erga cultum diuinum tenendum, quid ve reijciendum sit, sollicitè disquirere & perscrutari, elucubrationis sit assiduae: qualiter eius diuinitatis operum muniti, prosperis successibus ad omnia currere mereamini.

Theophilus is est: habeturque Tomo 1. Februarij 4. die, sed alio interprete.

PROLOGVS AVTHORIS, INTERPRETE PA-
LO VENERABILI DIACONO SANCTAE NEAPO-
lis Ecclesie.

Tob. 12.

Matth. 25.

Sap. 7.

Secretum regis celare, bonum est: opera autem Dei reuelare & confiteri, honorificum est. Ita enim legitur, angelum dixisse Tobie post oculorum amissionem, gloriosamque illuminationem, & post illa transacta pericula, e quibus liberatus, consequutus est Dei pietatem. Etenim regis secretum manifestare, nociuum & valde periculosum est: & Dei gloriosa silere opera, magnum est anime detrimentum. Propter quod ego diuina tegere silentio dubitans, & pigro imminens seruo, metuens condemnationis iudicium, qui a Domino talentum accipiens, fodiens in terram abscondit, & datum ad operationem celauit extra negociationem, facram ad me prolatam narrationem nequaquam silebo. Sed nullus mihi sit incredulus scribenti de eis, quae audiui, nec quisquam me mentiri estimet, de rei magnitudine dubitans. Mihi enim absit sacris metiri rebus, & adulterare verbum, ubi Deus memoratur. Ei autem, qui minimè intelligit, & indignus est Dei magnitudine, qui carnem assumpsit, & incredulus est ista dicenti, non mihi pertinebit periculum. Si qui autem illi sunt, qui cum huius scripturae legerint textum, gloriosam rei admirationem sane credere renuerint, & illis Dominus misereatur, faciatque capaces sancti verbi, ne rei existant Dei miraculorum, quae plura in suis fieri praedestinauit electis: quoniam & ipsi humanae naturae infirma considerantes, impossibilia decernunt ea, quae de hominibus sanctis gloriosa dicuntur. Assumam decetero narrationem, ipsam rem referens, quae in hac nostra generatione facta dinoscitur, quam sacer vir, diuina & agere & docere edoctus, narrauit. Sed ut supra dictum est, nullus hac ad incredulitatem trahat, considerans impossibile fieri in hac nostra generatione tam grande miraculum: quia gratia Dei per omnes generationes in sanctas pertransiens animas, amicos Dei facit & prophetas: quem admodum Salomon secundum Deum docuit. Tempus nunc est sacrae proderet narrationis initium, magnum virileque certamen venerabilis Mariae Aegyptiacae, videlicet qualiter expleuerit tempora vitae suae.

VITA S. MARIAE AEGYPTIACAE, ALIO STY-
LO, ET QUIDEM, NISI FALLOR, MELIORI E GRAECIS
*conuersa, quam sit ea, quae vulgò circumfertur. Hec autem versio, quam nunc
edimus, in per antiquo manuscripto exemplari attribuitur Paulo Dia-
cono, cuius etiam potius eam esse crediderim, quam alteram
illam vulgò vsurpatam, quae tamen multis locis cum
hac ad verbum concordat.*

9. Aprilis.

Zosime mo-
nachi per-
fectio.

In monasterio Palaestinarum fuit vir vitae moribus & verbo ornatus, qui ab ipsis cunabulis, monachicis est actibus diligenter instructus, & conuersationibus veraciter educatus, nomine Zosimas. Et nullus nos astringat dicere Zosimam illum, in praedicationis erroneae dogmatibus accusatum sectae alterius. Alius enim hic, & alius ille, & multa inter utrosque distantia, licet vnum uterque sortiti sint vocabuli nomen. Hic itaque Zosimas ab initio in vno Palaestinarum conuersatus est monasterio, & omnem pertransiens monachicam disciplinam, in abstinentiae opere omnium factus est probatissimus. Omne enim praecipuum sibi traditum canonis ab his, qui ab infantia educati sunt in lucta perfectae disciplinae monachicae, irreprehensibiliter conseruabat. Multa etiam & ipse sibi adiiciens superaddidit, cupiens carnem spiritui subiugare. Nec enim in aliquo offensus comprobatur. Ita enim fuit in cunctis perfectus monachicis actibus, ut

multoties multi monachi de prædicti loci monasterijs & de longinquis patribus ad eum confluentes, eius exemplis atque doctrinis se constringerent, & ad illius imitationem abstinentia, se multo magis subiugarent.

Hæc itaque omnia in se habens, à meditatione sacri eloquij nunquam discessit, sed siue in strato suo quiescens, siue surgens, aut operam tenens manibus, vel cibum, si conueniebat ut sumeret, capiens: bono, quo ille uti consueuerat, spiritualiter utebatur, vnumque opus habebat perpetuum, nunquam deficiens psallere, frequenter & meditationem facere sacri eloquij. Multoties enim, ut asserunt, & diuina illustratione dignus effectus est à Deo sibi visionis ostensa: & mirum non est nec incredibile. Si enim, ut ait Dominus, beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt: quanto magis qui suam purificauerint carnem, sobrii semper animoque peruigiles, oculis diuinæ prospiciunt illustrationis visionem, iudicium hinc præparatæ futuræ & bonitatis accipientes? Dicebat autem ipse Zosimas, ab ipsis, ut ita dicam, maternis vlnis in hoc se esse monasterio traditum, & vique ad quinquagesimum tertium annum in eo cursum monachicum peregrisse. Post hæc autem pulsatus est à quibusdam cogitationibus, quasi iam in omnibus esset perfectus, alterius non indigens in vilo doctrina. Hæc autem, ut dicebat, intra se cogitabat: Nunquid est in terris monachus, qui solitudinem dilexerunt, tradere mihi, aut iuuare me valens in aliquo, quod ignorem, aut quod ego in monachico non expleuerim opere? Nunquid inuenitur eorum, qui solitudinem dilexerunt, vir, qui prior me in actibus sit? Hæc & his similia eo cogitante, adstitit quidam & dixit ei: O Zosima, benè quidem, & sicut possibile fuit homini, decertasti: benè cursum monachicū consummasti. Tamen nullus est, in omnibus qui se perfectum demonstrat. Maior enim lucta præsens, quam illa quæ præterijt, licet tu nescias. Ut autem cognoscas, quantæ sint & aliæ viæ salutis, egredere de terra & de cognatione tua, & de domo patris tui, ut Abraham ille patriarcharum eximius, & veni ad monasterium, quod iuxta Iordanem adiacet flumen.

Mox igitur secutus dicentem, egressus de monasterio, in quo ab infantia conuersatus est, & perueniens ad Iordanem, omnibus fluminibus sanctiorem, dirigitur ab eo, qui vocauit eum, in monasterium, in quod illum Deus venire præcepit: pulsansque manum ianuam, loquitur prius monacho, qui ianuam obseruabat, & ille nunciauit eum Abbati. Qui suscipiens eum, habituque & specie religiosum conspiciens, postquam flexit genua, ut mos est monachis, accepta oratione, hoc eum interrogauit: Vnde frater aduenisti? & quam ob rem apud humiles te coniunxisti monachos? Zosimas autem respondit: Vnde quidem veni, non puto necessarium dicere: edificationis autem gratia Pater adueni. Audiui de vobis magnalia & laude digna, & posse Deo per vos animam sociari. Dixit autem ei Abbas: Deus, frater, qui solus sanat animæ infirmitatē, ipse te & nos doceat diuina mandata, & dirigat omnes ad ea facienda, quæ opportuna sunt. Homo enim hominem ædificare non valet, nisi vnusquisque attendat semetipsum frequenter, & sobrio intellectu, quod expediens est, operetur, Deum habens cooperatorem. Tamen quoniam, ut dixisti, charitas Christi te videre nos humiles monachos perduxit, mane nobiscum, si ob hoc venisti, & omnes nos nutriet pastor bonus sancti spiritus sui gratia, qui animam suam dedit liberationem pro nobis, & proprias oues vocat ex nomine. Hæc dicente Abbate, flecens iterum Zosimas genua, accepta oratione, respondit, Amen. & mansit in eodem monasterio.

Vidit autem ibi seniores, actibus & visione splendentes, spiritu feruentes & Domino feruientes. Psallentia enim ibi erat incessabilis, totius noctis habens stabilitatem, & in manibus semper operatio, & in ore Psalmi diuini absque diminutione. Sermo ibi otiosus non proficiebat: cogitatio auri argenti que, aut rei alicuius apud illos non erat, nec nomen apud eos cognoscebatur: sed vnum erat primum solummodò, quod d festinabatur ab omnibus, ut vnusquisque mortuus esset corpore, sicut semel eis, quæ in seculo sunt, mortificatur non viuens. Cibum autem habebant in deficientem, diuinitatis eloquia: nutriebant verò corpus necessarijs pane & aqua, ut multo magis apud diuinam charitatem apparerent efficaces.

Hæc Zosimas, ut dicebat, perspicuus, ædificabatur valde, extendens se ad perfectionem, & crescere faciens proprium cursum, cooperatores inueniens, optimè diuinum innouantes paradisum. Transactis autem aliquot diebus, appropinquauit tempus, quando sacra ieiunia Christianis traditum est celebrare, & purificare seipsos ob diuinæ passionis resurrectionisque Dei salutationem. Ianua autem monasterij nunquam aperiebatur,

Marth. 5.

for. * beati-
tudinisTentatio
Zosimæ.

Gen. 12:

Matth. 26.
Iohan. 10.Nota infir-
me mona-
sterium &
monacho-
rum sanctissi-
mā vitam.Quadrage-
simā ut ob-
seruauerint.

batur, sed semper erat clausa, & absque vlla perturbatione monachi cursum suum explebant: nec enim erat licitum aperire aliquando, nisi fortassis monachus propter aliquod opus necessarium adueniebat. Solitarii enim erat locus ille, & plurimis vicinorum non solum inusitatus, sed & incognitus. Canon autem talis à patribus seruabatur temporibus: propter quod, ut considero, Deus Zosimam perduxit in idem monasterium.

Dehinc ergo referam, qualiter ipsius monasterij seruabatur traditio. Dominica, quæ primam ieiuniorum hebdomadam nominari mos est, agebantur pro consuetudine diuina sacramenta, & vnusquisque particeps efficiebatur viuifici ac intemerati corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi. Et solito modicum cibi fumentes, congregabantur omnes in oratorium, & curuatis genibus, factaque suppliciter oratione, salutabant se inuicem monachi, & publicitus genu flexo amplectebantur Abbatem, postulantes orationem, ut haberent ad inchoatum certamen cooperatricem & comitem. His ita se habentibus, fores monasterij patefiebant, & psallentes consona voce, Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Dominus defensor vitæ meæ, à quo trepidabo? &c. exhibant omnes, multoties aut duos aut tres monasterij custodes relinquentes, non ut custodirent ea, quæ intus erant reposita, (Non enim erant apud illos aliqua furibus congrua) sed ne oratorium absque diuinis relinquerent solennijs. Vnusquisque autem secum annonam ferebat, prout poterat aut volebat. Nam alius portabat aquam, corpori ad mensuram sufficientem, alius carycas, alius palmarum fructus dactylos, alius verò legumina aquis infusa, alius nihil præter corpus proprium & vestimentum, quo utebatur. Nutriebantur autem, quando necessitas exigebat naturæ, herbis quæ nascebantur per solitudinem. Canon autem erat vnusquisque sibi ipsi & lex absque præuaricatione, ut non cognosceret aliquis confocium, qualiter abstinebat, aut quomodo agebat. Iordanem enim mox transmeantes, longè abinuicem se sequestrabant, & nullus se iungebat ad socium, ciuitatem æstimantes solitudinem. Sed & si vnus ex ipsis à longè venientem ad se aliquem videbat, mox declinabat de itinere, & ad aliam partem pergebat. Viuebat autem sibi & Deo, psallens frequenter & constituto gustans tempore cibum. Ità omnia ieiunia celebrantes, reuertebantur ad monasteriū antè viuificum diē resurrectionis Domini & Saluatoris nostri Iesu Christi, cum festam Dominicam cum ramis palmarum celebrare sancta accepit Ecclesia. Reuertebantur autem, vnusquisque habens proprii laboris testem agricolam, propriam conscientiam, cognoscentem qualiter operatus est, & qualia laborum semina seminauit. Et nullus villo modo interrogabat alium, quomodo aut qualiter laboris certamina consummasset.

Hic est itaque huius monasterij Canon, & ita perfecte & optime custodiebatur. Vnusquisque enim, ut dictum est, per solitudinem Deo iungebatur, & in semetipso decertabat, ne hominibus placeret, sed soli Deo. Illa enim, quæ propter homines fiunt, ut hominibus placeant, aguntur: & non solum non proderunt facientibus, sed multo damno talia agentibus efficiuntur obnoxia. Tunc itaque Zosimas cõsuetam monasterij lege transmeauit Iordanem, modicum, quid pro corporis necessitate deportasset congruum, & vestem qua utebatur: & Canonem quidem celebrabat, solitudinem pertransiens, & tempore esca necessitatem faciebat naturæ. Sedebat autem nocte in terra, modicum quiescens, & somnum ad modicum gustans, vbicunquè eum vespertinum reperiebat tempus. Diluculo autem properare incipiebat, semper incessabile eundi habens propositum. in desiderio enim habens, ut dicebat, introire in solitudinem, & sperans inuenire aliquem patrem in ea habitantem, qui eum posset aliquid edificare, sicut desiderabat, sine cessatione iter agebat, quasi ad aliquem iam manifestum festinans. Viginti autem dierum exigens iter, cum sextæ horæ tempus aduenit, stetit modicum ab itinere: & conuersus ad Orientem, agebat solitam orationem. Consueuerat enim in constituto diei tempore figere itineris cursum, & stans psallere, & genu flexo orare. Dum autem psalleret, & in cælum inspiceret intentis obtutibus, vidit à parte dextra, vbi stans sexta orabat, vnam quasi humani corporis apparentem: & prius quidem turbatus est, phantasiam alicuius spiritus existimans se vidisse, & contremuit: signo autem crucis se municiens, & à se timorem proijciens, (Iam enim & orationis eius finis instabat) conuertens oculos, vidit aliquem in veritate properantem ad partem Occidentis. Mulier autem erat, quod videbatur, corpore nigerrimo, præ solis ardore denigrata, & capillos capitis habens ut lana albos, & ipsos modicos, non amplius quam vsque ad ceruicem descendentes.

Hæc itaque Zosimas videns, & desiderata dulcedinis gauisus effectu gloriosæ visionis, cepit festinanter currere in eam partem, quod & illud, quod apparuit, festinabat.

Gau.

Psal. 26.

* paruum
panem,Dominica
palmarum.Vanæ glo-
riæ puicesStaturum
diei tempus
dicit Ter-
tia, Sexta,
Nonã &c.

Gaudebat enim gaudio magno. Non enim viderat in spatio dicum illorum speciem hominis, aut animalium vel volucrum bestiarumque formam. Desiderabat igitur cognoscere, quæ vel qualis bestia esset, quæ videbatur, speras quoniam alicuius maiorum efficeretur prospectus. Illa autem ut vidit e contra Zosimam venientem, coepit fugiens currere ad interiorē solitudinem. Zosimas autem etatis senectam obliuiscens, & laborem non reputans itineris, tetendit rapidissimo cursu, desiderans cōiungi fugienti. Hic ergo sequebatur, illa autem fugiebat. Erat autem cursus Zosimæ velocior, & paulo efficiebatur propinquior. Vbi autem appropinquauit, ut iam etiam posset vox audiri, coepit, has voces emittens, clamare Zosimas cum lachrymis: Cur me fugis decrepitem peccatorem, serue Dei? Verè sustine me, quicumque es, per Deum te coniuro, pro cuius nomine hanc inhabitas solitudinem. Sustine me infirmum & indignum senem. Sustine me pro spe, quam habes pro tanti laboris remuneratione. Sta, & tribue orationē & benedictionem seni per Deum, qui neminē aliquandō proijcit. Hæc cum lachrymis Zosima postulante, venerunt currentes in quendam locum, in quo quasi aridus torrens designabatur, in quo fuisse torrentem consideravit: sed locū illum talem conuenit habere similitudinem, quomodo & in terra illa apparebat. Ut venerunt itaque in prædictum locum, illud, quod fugiebat, descendit, & item ascendit in partē aliam. Zosimas autem clamās & nusquam progredi valens, stetit in alia parte loci, qui speciem videbatur habere torrentis, & addit lachrymas lachrymis, & suspiria cumulauit suspirijs, ut multo magis ex propinquo stridorem lucūs audiret.

Mariam fugientem Zosimas insequitur.

Tunc illud corpus, quod fugiebat, vocem talem emisit: Abba Zosima, ignosce mihi propter Dominum, quoniam manifestare me tibi conuersa non possum. Mulier enim sum, & omni corporeo regmine nuda, ut ipse vides, & corporis turpitudinem habens intectam. Sed si vis peccatrici mulieri orationem verè tribuere, proijce mihi indumentum, quo circumdatus es, ut possim muliebrem infirmitatem operiens, conuerti ad te, & tuas accipere orationes. Tunc tremor nimiusque metus & mentis excessus accepit Zosimam, audientem scilicet, quia eum ex nomine vocaret Zosimam. Strenuus enim erat vir ille valdè, & diuinitatis dono prudentissimus, & cognouit, quia ex nomine non vocasset eum, quē nunquam viderat, de quo nec vnquam audierat, nisi manifestissimè prouidentia gratia fuisset illustrata. Fecit autem cum festinatione, quod iussum est ei: & exuens se pallio, quo erat indutus, terga versùs proiecit ei. Illa accipiens, in quantum potuit tegens partem corporis, quam oportet plus tegere cæteris, præcinxit se, & conuersa ad Zosimam, ait ei: Quid tibi visum fuit Abba peccatricem videre mulierculam? Quid quærens à me videre aut discere, tantum non recusasti tolerare laborem? Ille autem in terram prostratus, poscebat benedictionem secundum morem accipere. Prostravit autem se & ipsa, & utriusque iacebāt in terra, alius ab alio poscēs benedictionem: & non erat aliud ab alterutro audire, nisi tantum, Benedic.

Suo nomine appellat Maria Zosimā, hactenus inuisū.

Post multarum autem spatium horarum dixit mulier ad Zosimam: Abba Zosima, tibi competit benedicere & orare. Tu enim presbyterij honore suffultus es, & plurimis iam annis sancto assistis altari, & donis diuinitatis Christi secreta rimaris. Hæc verò verba Zosimam in magnū timorem & certamen magis inducebant, & tremoris senex, sudoris guttis infundebatur. Dicit autem ei desiciens viribus & quasi halitu iam intercluso: Manifesta iam quidem es ex ipsa visione, o spiritualis mater, quoniam tu ad Dominum profecta es, & fortiori parte seculo mortua es. Manifestè autem plus omnibus tributa est tibi gratia, ut me vocares ex nomine, quem nunquam vidisti. Sed quia gratia non ex dignitate cognoscitur, sed ex animarum actibus significari consuevit, ipsa benedictio propter Dominum, & orationē tuā perfectionis tribue indigentia mea. Perseuerantiæ autem senis compassa, dixit: Benedictus Deus, qui salutem procurat animarum: & Zosima respondente, Amen, surrexerunt utriusque de terra, & ait mulier seni: Homo, quam ob rem ad me peccatricem venisti? Tamen quoniam quidem te gratia spiritus sancti direxit, ut aliquod ministerium exhibeas, meæ exiguitatis corpori congruum, dic mihi, quomodo hodiè Christianissima regitur tribus, quomodo Imperatores, quomodo sancta Ecclesiæ pascitur grex. Zosimas autē respondit: Mater, tuis orationibus sanctis pacem stabilē Deus largitus est: sed suscipe indigni mei consolationem, & propter Deum ora pro omni mundo, & pro me peccatore, ut non huius cursus & itineris labor sine fructu mihi efficiatur, & tantæ solitudinis via. Et illa respondit ad eum: Te quidem oportet Abba Zosima sacerdotij, ut dixi, habentem honorem, pro omnibus & pro me orare. in hoc enim & vocatus es. Sed quia obedientia præceptū habemus,

Diuinitus docta nouit eū esse presbyterum.

quod mihi à te iussum est, bona faciam voluntate. Et hæc dicens, ad Orientem conuersa, & eleuatis in excelsum oculis manibusque extensis, cœpit orare motu tantum labiorum in silentio, ita vt vox penitus non audiretur, quæ possit intelligi. Vnde & Zosimas nihil potuit ex ipsa oratione agnoscere. Stabat enim, vt dicebat, tremens, terram conspiciens, & nihil vilo modo loquens. Iurabat autē, Deum testem verbi proponens, quoniam vt vidit eam perseuerantem in orationis constantia, paululum eleuatis ab aspectu terræ oculis, vidit eam eleuatam quasi cubitum vnum à terra, & in aëre pendentem orare. Hoc autem vt vidit, nimio pauore correptus, prostrauit se in terram: sudoreque suffusus & nimium perturbatus, nihil dicere præsumebat: in seipso autem dicebat: Domine miserere.

Præ feruore spiritus, corpus quoque sursum tollitur.

In terra autem prostratus iacens, scandalizabatur in mente, putans nè forte spiritus esset, qui se fingeret orare. Conuersa autem mulier, erexit monachum, ita dicens: Quid te Abba cogitationes tuæ perturbant scandalizari in me, quasi spiritus sim, & fictam faciam orationem? Certus esto, homo, peccatricem me esse mulierculam, at tamen sacro circumdatam baptisate: & non sum spiritus, sed fauilla & cinis & totum caro, & nihil spiritualis phantasia aliquando vel ad mentem reducens. Hæc dicens, signo Crucis signat frontem suam, oculosque & labia: simulque & pectori vexillum Crucis infigens, ita dixit: Deus, Abba Zosima, de aduersario Ecclesie & immissionibus eius liberet nos, quoniam multa super nos est inuidia eius. Hæc audiens senex, prosternit se, & apprehendit pedes eius, dicens cum lachrymis: Obscuro te per Dominum Iesum Christum, verum Dominum nostrum, qui de virgine nasci dignatus est, pro quo hæc induta es nuditate, pro quo has carnes ita expendisti, vt nihil abscondas à seruo tuo, quæ es, & vnde, vel quando & qua occasione solitudinem hanc inhabitasti. Sed omnia, quæ circa te sunt, edicito mihi, vt Dei magnalia facias manifesta. Sapientia enim abscondita & thesaurus occultus, quæ utilitas in vtrisque? sicut scriptum est. Dic mihi omnia propter Dominum. nec enim pro gloriacione aut ostentatione aliquid dices, sed vt mihi satisfacias peccatori & indigno. Credo enim Deo, cui viuus, cum quo & conuersaris, quoniã ob huiuscemodi rem directus sum in hanc solitudinem, vt ea, quæ circa te sunt, Deus faciat manifesta. Non enim nostræ virtutis est, iudicij resistere Dei. Nisi fuisset acceptabile Christo Deo nostro manifestare te & qualiter decertasti, nec te ipsam permetteret videri ab aliquo, nec me confortaret tantam properare viam, nunquam valentem progredi, aut de cellula mea procedere.

Multa inuidia diaboli aduersum nos.

Ecccl. 20.

Hæc eo dicente, sed & alia plura, eleuans eum mulier, dixit: Verè erubescio, Abba meus, dicere tibi turpitudinem meorum actuum: tamen quia vidisti nudum corpus meum, denudabo tibi & opera meorum actuum, vt cognoscas quantæ turpitudinis & luxuriæ confusione & opprobrio repleta est anima mea. Non enim, vt tu ipse considerasti, propter aliquam gloriam meam, quæ circa me sunt, volo narrare. Quid enim potero gloriari, quæ diabolo vas sui electionis effecta? Scio autem, quia si cœpero narrare ea, quæ sunt de me, fugies à me, quemadmodum quis fugit à facie serpentis, auribus non sustinens audire inexpedibilia, quæ sum operata. Dicam tamen, nihil negans, & verius referam, supplicans tibi prius, vt non deficias orare pro me, vt misericordiam merear inuenire in die iudicij. Et senex suffusus lachrymis, flebat. Tunc cœpit mulier narrare ea, quæ de se erant, ita dicens:

Exponit Maria Zosimæ anteactam vitam suam.

Ego, frater, patriam Aegyptum habui. Parentibus autē meis viuentibus, duodecimum gerens ætatis annum, affectu illorum spreto, in Alexandriam veni: & quomodo quidem virginitatem meam in primis violauerim, & qualiter indefinenter & insatiabiliter vitio libidinis subiugata iacuerim, erubescio considerare. Hoc enim non breue est dicere: illud verò citius dicam, vt possis cognoscere insatiabilem vitij mei ardorem, quem habui in amore stupri. Decem & septem & eo amplius annos (ignosce) publice populo transigi, in incendio iacens luxuriæ. Non propter alicuius donum virginitatem meam perdidit: neque enim ab aliquibus dare volentibus aliquid accipiebam: quippe libidinis furore succensa, hoc considerabam, vt amplius ad me concurrere gratis facerem, nefarium stupri mei implens desiderium. Neque enim consideres, quia pro diuitijs nihil accipiebam. mendicans nanque viuebam, aut multoties stuppam filando. Desiderium enim, vt dixi, habebam insatiabile, ita vt indefinenter me in sterquilino luxuriæ volutarem. Et hoc mihi erat pergratum, & hoc vitam existimabam, si indefinenter naturæ iniuriam peregissem. Hoc modò me vitam ducente, vidi in quodam æstus tempore multitudinem Libyorum & Aegyptiorum quasi ad mare concurrentem. Repetitaque

itaque aliquem, & interrogavi: Quò putas festinant viri isti, qui currunt? Dixit autem mihi: Hierosolymam omnes ascendunt ob sanctæ Crucis exaltationem, quæ post aliquot dies solito celebratur. Dixi ad eum: Puras suscipiet me, si voluero abire cum ipsis? Et ille dixit: Si habes naulum, nullus te prohibebit. Dixi ei: Verè frater naulum vel sumptum non habeo. Vadam autem & ascendam in vnam nauim, quam conduxerunt, & licet noluerint, enutrient me: memetipsam eis tradã. Corporis enim mei potestatem habentes, pro naulo accipiant. Propterea autem cum eis volui ambulare, (Abba meus ignosce) vt multos haberem cooperatores in meâ libidinis passione.

Dixi tibi, mi domine senex, ignosce mihi: nè compellas me meâ dicere confusionẽ. Contremisco enim, nouit Dominus. Maculat enim & te & ipsum aërem isti sermones mei. Zosimas autem terram lachrymis infundens, dixit ei: Dic propter Dominum, ô mater mea, dic, & nè prætermittas sequentia tam salutifera narrationis. Illa autem adiungens priori narrationi, addidit hæc: Adolescens ille, audiens sermonum meorum scurrilitatem, ridens discessit. Ego autem fufum, quem manu tenebã, proijciens, (hunẽ enim, etsi post tempus, conueniebat me tenere) eucurri ad mare, quò illos perspexi currentes, & vidi iuuenes aliquot in litore stantes, numero quasi decem, corpore motuque acerrimos, & ad id, quod mihi erat pergratum, optimos visos. Erant autem & alij, qui iam naues ascenderant. Impudenter autem, vt mihi consuetudo erat, & irreuerenter in medio eorum me dedi, dicens: Accipite & me vobiscum, quò pergitis: non enim ero ingrata vobis. Sed & alios fordidiores proferens sermones, omnes ad ridendum commoui. Illi autem inuerecundum motum meum videntes, accipientes me, in nauiculam duxerunt. Exindẽ autem nauigationẽ cœpimus. Quæ autem post hæc acta sunt, quomodò tibi enarrare potero, ô homo Dei? Quæ lingua dicere vel auris valet audire ea, quæ in nauigio vel itinere facta sunt? quomodò & nolentes ad peccandum miseros ego compellebam. Non est narrabilis vel inenarrabilis nequissima species, cuius non sum infelicibus magistra sceleris effecta. Ergò nunc satisfactus esto, quia stupefco, quomodò meas mare illud sustinuit iniquitatum luxurias, quomodò terra non aperuit os suum, & in infernum viuentem me demersit, quæ tantas in laqueũ induxi animas. Sed, vt arbitror, meam Deus, qui neminẽ vult perire, sed omnes fieri saluos, requirebat penitentiam. Non enim vult mortem peccatoris, sed longanimiter expectat, sustinens conuersionem. Sic itaque cum magna festinatione ascendimus Hierosolymam: & quantos quidem dies ante festiuitatem in ciuitate commorata sum, similibus nequissimis vacui operibus, magisque peioribus. Non enim contenta fui iuuenibus, mecum in mari luxuriantibus & in itinere, sed & alios multos peregrinos & ciues in mei sceleris actus congregans, coinquinaui seducens.

Quandò autem venit sanctæ Exaltationis festiuitas preciosæ Crucis, ego quidem, sicut & prius, præibam, iuuenum illaqueans & capiens animas. Vidi autem primo diluculo omnes ad ecclesiã vnanimiter concurrentes. Abij & ego, currens cum currentibus, & veni cum illis in atrium templi: & cum venisset hora exaltationis diuinæ Crucis, impingebam & impingebam, repellebarque quodammodo, festinans ingredi cum populo magno conatu: & quidem vsque ad ianuam templi cum his, qui ingrediebantur, cum magna laboris tribulatione appropinquabam & ego infelix: quandò autem ianuã ingredi debebam, illi quidem omnes sine impedimento ingrediebantur: me autem diuina aliqua virtus prohibebat, non indulgens introitum. Mox igitur repulsã, eijciebar foras: & eiecta, inueniebar sola in atrio stans. Considerans autem per muliebrem impotentiam hoc mihi euenire, iterum alijs me immiscebam, vim mihi quodammodo faciens introeundi, sed enim laborabam in vacuum.

Vt enim limina vestigio contingebam, omnes interiùs recipiebantur, nullum habentes impedimentum, me autem solam non recipiebat: sed quasi multitudinis militaris manibus modò hinc, modò inde repulsã & eiecta, vt mihi ingredienti aditũ clauderet, ita me repentina aliqua prohibebat virtus, & iterum inueniebar in atrio. Hoc tẽr & quatẽr passã & facere conans, nihilque proficiens, desperans de cetero & amplius nusquam progredi valens, (fuerat quippe corpus meum à vi comprimẽtium valdẽ contractum) recedens discessi, & steti in quodam angulo atrij templi, & vix aliquandò, ob quam causam prohiberer videre viuificum lignum, in cogitationem reduxi. Terigit enim mentem & cordis mei oculos intellectus salutis, recogitabamque quia squalida actuum meorum scelera mihi introeundi aditum obserabant. Cœpi itaq; flens nimum conturbari & pectus tundere, atque suspiria de profundis cordis proferens, & gemens

Exaltatio
S. Crucis.

Tim. 2.
Ezech. 18.

Non admittitur intra
templi diuinitus
repulsa.

Impulsi & aucti in loco, in quo stabam, sursum imaginem sancte Dei genitricis stantem, & aio, ad eam intentè & indeclinanter attendens: Domina virgo, quæ Deum verum genuisti secundum carnem: scio enim scio, quia non est condecens nec opportunum, me sic horridam adorare imaginem tuam vel contemplari oculis, tantis foribus pollutis, quæ semper esse virgo dinosceris & casta, quæ corpus & animam habes mundam & immaculatam: iustum autem est, me luxuriosam à tua purissima castitatis munditia abominari & proijci. Tamen quoniam, ut audiui, ob hoc effectus est Deus homo, quem ipsa digna genuisti, ut peccatores vocaret ad poenitentiam: adiua me solitariam & nullum habentem adiutorium. Præcipe, & mihi licentiam tribue ingrediendi in ecclesiam patefactum aditum. Non efficiar aliena à visione preciosissimi ligni, in quo adfixus Deus homo, quem concipiens ipsa virgo genuisti, proprium sanguinem dedit pro mea liberatione. Iube, ô Domina, & mihi indignæ ob diuinæ Crucis exaltationem ianuam patefieri, & te ex te genito Christo dignissimam do fidei usorem, quia nunquam vltra meam carnem coinquinabo per horrida commixtionum ludibria: sed mox ut filij tui, Virgo, me lignum adorare concesseris, renuntiabo seculo & omnibus, quæ sunt seculi, & vadam vbi præceperis ac demonstraueris salutis viam, quia tu pro me fidem dixisti.

Proponit
corrigere
vitam.

Obserua,
quid proficit
Sanctorum
inuocatio.

Gratias
agit matri
Dei.

Hæc dum dicerem, satisfeci menti meæ, quòd sancta Dei genitrix posset pro me hæc omnia obtinere. Derelinquens itaque locum, in quo orabam, miscui me inter hos, qui templum ingrediebantur, nullusque repertus est, qui me foras repelleret: sed magis ut vnda maris, ita me turba intrò impellebat appropinquare sancto loco, quem prius nec pedibus calcare poteram. Tunc ex nimio gaudio apprehendit me pauor, dum me viderem locis ad stare sanctis, vbi prius iniquitas mea me ingredi prohibebat. Nam absque vlllo labore adoravi lignum sanctæ Crucis, & sensi ibi odorem suauitatis, & merui videre omnia Dei mysteria. Et egrediens ad illam, quæ me fide duxerat, adiungensque me in illum locum, in quo promissiones fidei dictionis sanctæ Dei genitrici feceram, flectens genua, his cœpi loqui sermonibus: Tu mihi Domina miserata es, measque preces non repulisti: per te merui gloriam Dei, quam peccatores percipere non possunt. Per te glorificabo Deum, peccatorum recipientem poenitentiam. Quid amplius quæram, quàm quòd merui videre diuina mysteria? Appropinquauit ô Domina tempus, in quo mea debeat impleri promissio. Nunc vbi tibi placuerit, dirige me, & demonstra mihi poenitentiam & salutis viam. Dum hæc dicerem, audita est vox dicentis: Si Iordanem transieris, illic bonam inuenies requiem. Ergò dum talem audiuissem vocem, credens eam propter me fuisse dictam, cum lachrymis meas leuaui manus, & ita dixi Dei genitrici: Domina mi, Domina nè derelinquas neque deferas me: sed iugiter custodias, vbi tu me vis ire. Et hæc dicens, egressa sum atrium templi: & videns me quidam pius vir, obtulit mihi pro eleemosyna nummos tres, dicens: Suscipe mater. Ex quibus minutos tres comparavi panes, quos mecum pro benedictione tuli in via. Interrogavique virum illum, à quo panes emeram, vbi vel quæ esset via, volentibus ad Iordanem ambulare flumen: qui ostendit mihi portam ciuitatis, per quam iter ad Iordanem facerem.

Exinde egrediens, initium viæ cum lachrymis faciebam. Erat autem quasi tertia hora, quando lignum adoravi, & ante solis occasum attigi oratorium sancti Iohannis Baptistæ, super ripam Iordanis positum. Mox faciem & pedes ex ipsius aqua fluminis laui, & sacrosancta mysteria merui in eodem sancti Iohannis Baptistæ percipere monasterio. Ibi que vnus panis dimidium edens, bibensque aquam Iordanis, in terra me collocaui. Alio verò die ascendens nauiculam, transfretavi Iordanem, enixius deprecans sanctam & immaculatam Virginem, ut ipsa mihi viam ostenderet salutis, sicut ei placeret. Peruenique in eremum, & ex illo tempore vsque nunc semper elongaui fugiendo, habitans in deserto, & expectans Deum meum, qui saluos facit conuertentes ad se. Zosimas autem ait ad eam: Quot anni sunt, domina mi, ex quo hanc habitas eremum? Responditque ad eum mulier: Quadraginta & septem anni sunt, ut existimo, ex quo de sancta egressa sum ciuitate. Dicit ei Zosimas: Quem inueneras aut inuenis cibum, ex quo hoc habitas desertum? Mulier respondit: Duos quidem & dimidium ferebam panem, quando Iordanem transieram, qui per tempora quasi lapides duri facti fuerant. Ex his modicum comedendo, aliquantos transegi annos, Dicit ei Zosimas: Et absque labore tot annos patiens euasisti, vel subita conuersationis mutatio non tibi incussit labores? Respondit illa: Rem nunc me interrogasti, Abba Zosima, multum habentem

Percipit
Eucharisti-
am.

Psal. 54.

47. annis de-
git in soli-
tudine.

Mira victus
parfimoniam.

tem timorem. Nam si voluero nunc recordari pericula, quæ sustinui, atque insidias cogitationum, timeo ne mihi rursùm renouentur. Zosimas dixit: Nihil derelinquas domina mi, quod non mihi parefacias. Semel tibi suppliciter supplicauit, ut omnia minutatim dicas.

Tum illa respondit: Crede mihi, Abba Zosima, quod decem & septem annos in hoc deserto feris & indomitis cogitationum bestijs transegi, carnalibus reluctans cogitationibus. Dum recordabar affluentiam præteritorum ciborum, desiderabam carnes vel pisces, quos in Aegypto antea comederam. Delectabar vini potu insatiabiliter. multo enim vino utebar, dum fuisset in seculo. Delectabant me nefanda cantica dæmonum, quæ antea didiceram. Sed mox lachrymas fundebam, & manibus pectus vulnerabam. Reducebam ad memoriam, illam quam mihi fideiussorem fecerã, dum in hanc ingrederer eremum: & quasi Dei genitricis adstarem imagini, itã eam lamentabiliter rogabam, ut amoueret pessimas ac sordidissimas mētis meæ cogitationes. Et dum plurimas funderem lachrymas, vndique mihi resurgens videbam lumen, atque claritate cornusca circundabar. Rursus autem insidiabantur mihi fornicationum mearum cogitationes, quæ quasi ignis vehemens deustabant viscera cordis mei, impellentes me ad perniciosã desideria. Dum verò talia tentationum certamina indefinenter mihi insisterent, ad consueta orationum recurrebam arma, in terram me proijciens, eamque lachrymis inundans, meam, mihi ut succurreret, orabam fideiussorem, ne postmodum, ut præuaricatrix, damnationis extrema luerem pœnas. Non autem eleuabam à terra faciem, nisi totius diei noctisque consummatum fuisset spatium, & dulcissimi illius splendoris fuisset lumine circumdata, qui totam illam tentationum cogitationem fugaret. Sicque sanctæ fideiussoris meæ protecta solatio, transegi decem & septem annorum spatia, innumera euadens pericula. Et ex illo tempore vsque hastenus, auxiliatrix meã præstò mihi inuenitur vbique, & vndique vigilans custodit me. Dixit ad eam Zosimas: Nunquid eguisti vterius victu ac vestimento? Respondit: Illis, ut dixi, expensis panibus per decem & septem annos, comedebam herbas, quæ in deserto inueniebantur. Vestimenta autem mea, cum quibus Iordanem transgressa sum, dirupta atque putrefacta sunt. Valdè autem à pruinis hyemalibus & æstiuis ardoribus tribulata sum. Ab illo verò tempore vsque nunc, diuina misericordia eripuit corpus & animam meam à cunctis periculis: sitque mihi recordanti, quanta mala, quantaque pericula per diuinam euaserim gratiam, magna lætitia, & spes crescit salutis. Cibum potusque ac vestimentum mihi est verbum Domini: quoniam non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Nam dicit scriptura: Non habentes vestimenta, induuntur petra, qui se vestimento expolliauerint iniquitatis.

Hæc audiens Zosimas, quod ex testimonijs diuinarum scripturarum loqueretur, ait ad eam: Psalmos, o domina mi, vel alios scripturæ libros legebas? Ait ad eum: Crede mihi, homo Dei, quia non vidi alium hominem ex eo, quando transfretauit Iordanem, nisi tantum nunc tuam præsentiam: sed neque bestiam aliam vel aliud animal. Literas verò nunquam didici, neque aliquem legentem aut psallentem audiui: sed verbum Dei semper viuens, omnem hominem docet scientiam. Eccè explanavi tibi mea opera pater: sed sicut ante rogavi, & nunc rogo te atque coniuro per Deum verbum incarnatum, incessabiliter dignare orare pro me peccatrice apud Dominum. Dum hæc diceret mulier, compleuit vniuersos sermones suos. Flectens verò senex in terra genua, vocem cum lachrymis eleuauit, dicens: Benedictus Deus, qui facit magna, mirabilia, gloriosa atque terribilia, quorum non est numerus. Benedictus es Domine Deus omnipotens, qui mihi peccatori reuelasti omnia bona, quæ donare dignatus es timentibus te, nec vnquam derelinquis quærentes te. Illa vero eleuans senex de terra, dicebat: Hæc omnia quæ audisti à me, o homo Dei, per Saluatorem te coniuro Christum Dominum nostrum, nullis ea loquaris, quousque me Deus de terra assumi iusserit. Nunc igitur vade cum pace, & iterum venturo anno videbis me, & videberis à me, Dei tecum gratia comitante. Rogo autem te per Deum, ut in sanctis ieiunijs futuro anno minimè transcas Iordanem iuxta consuetudinem monasterij. Audiens autem Zosimas, quod & solennem regulam monasterij ei nunciaret, admirabatur, nihil aliud dicens, nisi, Gloria tibi Deus, qui præstas diligentibus te. Illa autem ait ad eum: Habita, ut dixi, in monasterio, & non egrediaris iuxta regulam: quia nec permittetur tibi. Et vespere sanctæ Cœnæ Dominicæ sume sacrosanctum corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi in vas mundissimum, adferensque mihi, expecta me in illa parte Iordanis iuxta seculum,

vt eò

*Grauiissima
tentationu
infestationes.*

Egregie illis resistit.

*Mirabilis
Deus in sanctis suis.*

*Deut. 8.
Tob 24.
iuxta 70. interpretes.*

Tob 9.

vt eò veniens, suscipiam viuificationis ac redemptionis mysteria: quia à die illa, qua in oratorio sancti Iohannis, priusquam transissem Iordanem, communicauì, vsque nunc minimè sacri corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi percepi mysteria. Sed me peccatricem deprecantem te, ó pater, nè despicias, mihi que sacrosancta mysteria afferas ea hora, qua Dominus suos discipulos illius sacratissima Cœnæ participes fecit. Iohanni autem Abbati monasterij, in quo habitas, edicito: Attende tibi ipsi & gregi tuo. Aliqua enim sunt tibi meritò emendanda. Sed nolo te hæc ei nunc dicere, sed quando præceperit tibi Deus. Hæc dicens, & o rationem à se ne postulans, ad interiorum solitudinem velocius festinauit.

Nouit monasterij secreta.

Zosimas autem prosternens se, osculabatur solum, vbi eius vestigia steterunt, dans gloriam Deo: immensasque gratias agens, reuersus est, laudans & benedicens Dominum nostrum Iesum Christum. Iterum autem remeans eodem solitudinis itinere, quo venerat, ingressus est monasterium eo tempore, quo consueuerant ij, qui in eo morabantur. Et totum quidem annum illum tacuit, minimè audens quippiam dicere ex his, quæ viderat: in seipso autem deprecabatur Dominum, vt iterum ei ostenderet desiderabilem vultum. Suspirabat autem, annui cursus considerans tarditatem. Quando autem aduenit sacra ieiuniorum prima Dominica, mox post solitam orationem alij quidam psallentes exierunt: ipse autem modica febris infirmitate detentus, mansit intus in monasterio. Recordatus est autè à sancta illa sibi predictum, quia neque volens egredi valebis. Aliquantis autem elapsis diebus, ab infirmitate subleuatus, in monasterio conuersabatur. Quando autem monachi sunt reuersi & coniuncti, vespere sacratè Dominicæ cœnæ fecit quod ei iustum est, mittens in modicum calicem intemerati corporis & preciosi sanguinis Domini nostri Iesu Christi portionem. Posuit quoque in canistro caricas paucas & palmarum fructus, id est, dactylos, & parum lenticularum aquis infusæ: & veniens tardè hora iam vespertina, ad labium Iordanis sedebat, aduentum sanctæ præstolans. Beatissima autem illa tardante muliere, Zosimas non dormitauit, sed sollicitè attendebat solitudinem, sustinens quod videre desiderabat. Dicebat autem senex in semetipso: Nunquid veniens non me inuenit, & reuersa est? Hæc dicens, lachrymis perfusus fleuit: & eleuans in cælum oculos, suppliciter Deum deprecabatur, dicens: Non me alienes Domine iterum videre, quam mihi videre tribuisti. Non vadam vacuus, peccata mea portans in increpatione.

Zosimas redit ad monasterium.

Hæc orante eo cum lachrymis, alia in eum cogitatio incidit. Quid itaque, & si venerit, faciet? Quomodo transibit Iordanem? Quia nauicula non est, quo pacto ad me indignum perueniet? Heu me infelicem. Heu quis me tam iustæ speciei alienauit? Hæc senex cogitante, ecce sancta illa aduenit, & in parte alia fluminis stetit, vnde venerat. Zosimas autem videns eam, surrexit gaudens & exultans nimis, & glorificans Deum. Lucta autem certaminis in eius fluctuabat cogitationis intentione, quod non posset illa transire Iordanis fluentia. Et respiciens senex, vidit eam vexillo Crucis aquas Iordanis signantem. Totius tunc noctis tenebras splendor illuminabat luna, quia tempus recursus illius erat. Statim autem vt signum Crucis impressit, ascendit super aquas: & ambulans super liquidum æquoris fluctum, veniebat quasi per solidum iter. Zosima autem stupente, & genu flectere nitente, illa super aquas clamans, prohibuit, dicens: Quid facis Abba, qui & sacerdos Dei es, & diuina portas mysteria? Qui statim obediuit dicenti. Illa autem descendens de aquis, dixit seni: Benedic pater, benedic. Ille autem cum magna festinatione respondit (Stupor enim nimis inuaserat eum in tam glorioso miraculo) & dixit: Verè non mentitur Deus, qui pollicitus est sibi similes esse eos qui semetipsos purificant. Gloria tibi Christe Deus noster, qui ostendisti mihi per ancillam tuam hanc, quantum mea consideratione inferior sum vera perfectione. Hæc eo dicente, postulauit mulier sanctum dicere symbolum, & sic Dominicam inchoare orationem. Expleto, Pater noster qui es in cælis, sicut mos est, pacis osculum obtulit seniori: & sic viuifica mysteriorum suscipiens dona, in cælum extensis manibus ingemiscens cum lachrymis, ita clamauit: Nunc dimittis Domine ancillam tuam secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum. & seniori dixit: Ignosce Abba, & aliud meæ petitionis imple mandatum. Vade nunc ad monasterium cum pace Dei: recursu autem aduentantis anni iterum veni in illum torrentem, in quo tecum sum prius locuta. Prorsus non omittas, sed propter Dominum veni: & videbis me iterum, qualiter Deus voluerit. Ille autem respondit ad eam: Vtinàm esset possibile nunc tua sequi vestigia, & tui preciosissimi vultus

Iterum videt Mariam ad Iordanem venientem.

Nota mirabilem energiam signi sanctæ Crucis.

Sub obitum sumit sacro sanctam Eucharistiam.

ris visione frui. Oro mater, vt vnam senis petitiunculam facias, & modicum cibi ex eo, quod huc attuli, digneris accipere. Et hæc dicens, ostendit ei quod secum detulerat canistrum. Illa autem extremis digitis lenticulam contigit, & tria tollens grana proprio intulit ori, sufficere dicens gratiam spiritus, vt custo diret animam immaculatam. Tunc dicit seni: Ora pro me Dominum, & mea memor esto semper infelicitatis. Ille pedes eius contigens, cum lachrymis deprecabatur, vt oraret pro Ecclesia & pro Imperio & pro se, & dimisit eam abire flens & euilans. Non enim audebat eam multum detinere, quæ nec, si vellet, poterat detineri.

Illam autem Crucis iterum impressione Iordanem signans, ascendit ambulans super liquidum Iordanis elementum, & transiit sicut antè veniens fecerat. Senex autem reuersus est, gaudio & timore nimio repletus. Semetipsum autem reprehendebat, pœnitens quia nomen sanctæ vt cognosceret, non inquisiuit: sperabat tamen venturo hoc se anno consecuturum.

Transacto autem eiusdem anni cursu, venit iterum in vastam solitudinem, expletis omnibus secundum consuetudinem, festinans ad gloriosam visionem intuentam. Perambulans autem solitudinis iter, & inueniens aliqua cupitum locum indicantia signa, dextra læuaque adspiciens, intuitumque oculorum deducens, lustrabat vbiq̃e sicut scientissimus venator, sicubi suauissimam repertam comprehenderet feram. Vt autem nihil villo modo vidit quoquam se mouens, cœpit seipsum lugens infundere lachrymis. Tunc eleuans oculos, orans dicebat: Ostende mihi Domine absconditum thesaurum, quem mihi peccatori manifestare dignatus es. Ostende mihi, obsecro Domine, in corpore angelum, cui totus comparari indignus est mundus.

Hæc orando, peruenit ad locum, qui in torrentis similitudine fuerat designatus, & in extrema eius parte flans, vidit in parte superiori splendentem solem: & adspiciens, vidit sanctæ mortuum iacens corpus, & manus sic, vt oportet, compositas, & corpus ad Orientem respiciens. Currrens autem, lachrymis lauit beatissimæ pedes. non enim aliud corporis eius membrum audebat contingere. Lachrymans autem aliquandiu, & psalmos dicens temporis & rei congruentes, fecit sepultura orationem, & dicebat sibijpsi: Forsitan non complacet sanctæ hæc fieri. Hæc eo cogitante, designata scriptura erat in terra, vbi hæc legebantur: Sepeli Abba Zosima miseræ Mariæ corpusculi. Redde terræ, quod suum est, & pulucri adijce puluerem. Ora tamen Dominum pro me, transeunte mēsis Parmathi secundum Aegyptios, quod est secundum Romanos Aprilis die nona, id est, V. Idus Aprilis nocte salutiferæ passionis, post diuinæ & sacræ Cœnæ communionem.

Has senex cum legisset literas, cogitabat quidem prius, quisnam esset, qui scripsit. Illa enim, vt ipsa dixerat, literas ignorabat. In hoc tamen valde exultans gaudebat, quia eius sanctum didicit nomen. Cognouit verò, quia mox vt diuina in Iordane mysteria participauit, eadem hora in locum illum venit, vbi mox de hoc mūdo transiit, & idem iter, quod Zosimas per dies viginti ambulans vix consummauit laborans, vnius horæ cursu Maria confecit, & statim migravit ad Dominum. Glorificans autem Zosimas Dominum, & lachrymis corpus eius infundens: Tempus est, inquit, miser Zosima: quod iussum est, perfice. Sed quid faciam infelix, quia vnde fodere valeam, non habeo? Deest sarculum, non est rastrum, nihilque ex omnibus est præ manibus. Hæc illo in corde suo secreta dicente, vidit lignum permodicum iacens: quod assumens, cœpit fodere. Valde autem dura erat terra & valde fortissima, & nequaquam valebat senex fodere: quia & ieiunio confectus, & longa itineris fatigatione nimis erat exhaustus. Laborabat enim, & suspirijs nimis vrgebatur, & sudoribus madefactus, ingemuit grauius ex ipso fundo cordis sui. Et respiciens, vidit ingentis formæ leonem iuxta corpus sanctæ stantem, & eius plantas lambentem. Videns autem, contremuit præ pauore grandissimæ feræ illius, præcipue quia audierat sanctam feminam illam dicentem, quod nunquam aliquam vidisset feram. Signo autem se Crucis confirmauit vndique, credens quia illæ sum eum custo dire valet virtus iacentis. Leo autem cœpit annuere seni, blandis eum motibus salutans. Zosimas autem dixit leoni: Quoniam à Deo missus venisti maxime ferarum, vt huius Dei famulæ corpus terræ commendetur, exple opus officij, iustusque eius corpusculum sepeli. Ego enim senectute confectus non valeo fodere, sed nec congruum quid habeo ad hoc opus exercendum: rursus autem tanti itineris spatia emetiri non valeo, vt aliquid adferam. Tu diuino iussu hoc opus cum yngulis facito, vt commendemus terræ hoc sanctum corpusculum.

Crucis edito signo, ambulat super aquas,

Zosimas inuenit eius corpus exanime.

* Parmathi

Signo Crucis vndique se munit Zosimas.

Cont-

Leo suis vnguis parat sepulcrum.

Continuò autem, iuxta senis sermonem, leo cum brachijs & vngulis fecit foueam, quanta ad sepeliendum sanctæ corpusculum sufficere posset. Senex verò lachrymis pedes sanctæ ablucens, & multipliciter effusa prece exorans eam, vt nunc pro omnibus amplius oret, operuit terra corpusculum nudum adstante leone, sicut eam prius repererat, & nihil aliud habens, nisi illud scissum vestimentum, quod ei iam antè proiecerat Zosimas, ex quo Maria quædam sui corporis membra texerat. Deindè recedunt pariter: & leo quidem in interiora solitudinis quasi ouis mansueta abscessit: Zosimas autè reuersus est, benedicens & glorificans Deum, & hymnum laudis decantans Domino nostro. Veniens autem in cœnobium, omnia fratribus ab initio retulit, nihilque abscondit ex ijs omnibus, quæ vidit & audiuit, vt omnes audientes magnalia Dei, nimio stupore admirarentur, & cum timore & amore magnaque fide celebrarent beatissimæ Mariæ huius transitus diem. Iohannes autem Abbas inuenit quosdam corripandos & emendandos, iuxta sanctæ illius sermonem, & hos miserante Deo conuertit.

Zosimas cœrenarius migratur.

Zosimas autem in eodem degens monasterio, impleuit annos centum, & tunc migratur ad Dominum in pace, gratia Domini nostri Iesu Christi, cum quo patri gloria & honor & imperium vnà cum sancto & viuificatore & adorando spiritu, nunc & semper & in sæcula seculorum, Amen.

SANCTORVM TERENTII, AFRICANI ET SOCIORVM MARTYRIVM, AVTHORE

Simeone Metaphraste.

10. Aprilis.

Dicitur Romanorum Imperator, idolorum studio cupiens omnes in exitij barathrum pertrahere (erat enim filius diaboli) in vniuersas Imperio subiectas prouincias edictum misit, vt omnes Christiani ad immolandum & comedendum ea, quæ idolis essent immolata, pertraherentur. Quòd si qui recusarent, in iudicium vocati plecterentur. Decretum hoc cum in Africam ad Præfectum Fortunatianum esset perlatum, ipse sedens in tribunali, populum conuocauit, & sic est allocutus: Dijs immolate, alioqui supplicijs afficiemini. Et, his dictis, tormenta in medium profertur iussit. Quibus conspectis, multi perterriti Præfecto obtemperarunt, & à Christi religione defecerunt. Quidam tamen ex ipsis, numero quadraginta, in Christi fide fortiter mori decreuerant, seque mutò ita cohortabantur: Videte, fratres, nè Dominum nostrum Iesum Christum abnegemus, nè ipse quoque abneget nos. Mementote Dominum olim dixisse: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere. Timete potius eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.

Multi deficiunt à Christo.

Matth. 10.

Fortunatianus ad hos: Video, inquit, vos viros & ætate perfectos, & sapientia præditos: quamobrèm miror, cur vos eiusmodi dementiæ tradideritis, vt vnum Deum & regem dicatis, quem Iudæi, vt hominem sceleratum, crucifixerunt. Respondit omnium nomine sanctus martyr Terentius: Si nõsset, Præfecte, Crucifixi virtutem, relictis idolorum erroribus, ipsum coleres & adorares. Est enim filius Dei, benignus, diues, clemens & misericors, qui Patris nutu & voluntate in terram descendit, diuinitatemque suam humanæ naturæ coniunxit, & pro salute nostra Crucem subire voluit. Fortunatianus, his auditis, dixit ad eos: Immolate: alioqui membra vestra comburens, delebo vos. Putas, inquit Terentius, nos terrore commotos sententiam mutatuos? Non adeò sumus ignaui, vt, relicto vitæ largitore, deos alienos adoremus. Fac igitur celeriter, quod tibi lubet, aduersum hos, quoniam strenui & constantes Christi cultores sumus. Indignatus Præfectus, iussit eos, vestimentis detractis, in idolorum templum trahi. Idola autem auro argentoque & preciosis erant vestibus exornata. Ingressus Fortunatianus, dixit eis: Magno deo Herculi sacrificate. Gloriam enim & potestatem eius conspiciatis. Erras, inquit Terentius, & ignoras id, quod tibi vtile est. Dei enim isti tui, lapides sunt, & ligna, & æs, & ferrum. Ornati autem sunt auro, vt homines decipiant, & abducant ab æterna vita. Nam ipsi quidem non vident, nec loquuntur, nec audiunt, nec ambulant: quippe qui ab hominibus sculpti conflati que sunt, & in hominum speciem conformati, vt ad hanc impiam cogitationem eos, qui sibi parent, conuertant. Similes enim eorum

Terentius responderet Præfecto.

Psal. 13.